

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XX. De aliis effectibus remotis excommunicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

diff. 4. n. 23. Coninch. disp. 14. dub. 1. n. 134. Paul. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 17. Auila 2. p. cap. 6. disp. 11. dub. 6. & alij. Quippe inferioribus & subditis permittitur communicatio cum suis Superioribus excommunicatis ob vitandam animam periculum. quod adesse, si ipsi prohibita esset communicatio cum Superioribus. quorum societate moraliter vitare nequeunt. At hæc ratio æquè procedit in Superioribus comparatione subditorum. Ergo facultas inferioribus concessa ad Superiores extendi debet. Quod ated verum est, ut esto Superior excommunicatus sit, possit nihilominus cum suis subditis communicare; quia privilegium non restringitur ob excommunicationem, ut bene advertit Suar. Coninch. & Bonac. loc. alleg.

22 Secunda questio; An prædicti non solum in humanis, sed etiam in Divinis communicare possint? Et breviter respondendo, communicare posse tam in humanis, quam in Divinis, in quibus personæ subiectæ aliis communicare solent. Quia privilegium absolute concedit communicationem, & eam latè interpretandum sit, vt potè in iure insertum, & nemini nocens, intelligendum est de qualibet communicatione humana, quæ à personis subiectis haberi solet. Quocirca possunt serui comitari suum dominum ad sacrum audendum, citò illòque horas canonicas recitare, quoniam factum facient ministrare. Sicuti ex communi docent Nauar. cap. 27. num. 27. Suar. disp. 15. num. 22. Auila 2. p. de censur. cap. 6. disp. 11. dub. 6. Hentij. lib. 13. cap. 22. num. 2. Sanch. lib. 9. de matrim. disputat. 14. numero 5. Saa, verbo Excommunicatio, numero 41. Coninch. disputat. 14. dub. 12. numero 132. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. numero 17. vers. Deinde intelligenda est. Bonac. disputat. 2. de excommunicat. quest. 2. pun. 6. §. 2. numero 27. Hæc tamen communicatio extendi non debet ad ministracionem, vel receptionem Sacramentorum; quia hæc non competit seruis ratione famulatus. Præterquam quod hæc communicatio ipsi excommunicatis omnino est interdicta, vt bene advertunt Suar. Coninch. Bonacina. Auila, Layman. loc. alleg.

23 Tertia questio; An famuli inter se si excommunicati existant communicare liberè possint? Communis, & vera resolutio est per se communicare non posse; quia neque in dicto cap. quoniam multos, neque in alio Textu id privilegium illis concessum est. Verum per accidens, eo quod moraliter obligentur in simul habitare communicatio eis permittitur. Vt notant Hugolin. tab. 1. de censur. cap. 23. §. 8. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 14. num. 17. Nauar. cap. 27. n. 27. Suar. disp. 15. sect. 5. num. 13. Bonac. disput. 2. de excommunicat. quest. 2. pun. 6. §. 2. num. 35. Galpar Hurtado disp. 9. de excomm. diff. 4. num. 25.

24 Quarto ob ignorantiam excusantur plures à lege prohibente communicationem cum excommunicatis. Etenim summus Pontifex in dicto e quoniam multos, intendens periculis animarum occurrere eximit à culpa, & à pœna excommunicationis minoris eos, qui cum excommunicatis ignorantèr communicarent, siue ignorantia sit iuris, siue facti, hoc est siue ignorauerint legem prohibentem dictam excommunicationem, siue ignorauerint ipsos quibus cum communicant excommunicatos denunciatos esse. Nam cum Textus generaliter ignorantes excipit, intelligi debet de qualibet ignorantia. Vt omnes Doctores referendi norant. Sed qualis debeat esse hæc ignorantia iuris, vel facti; non conueniunt Doctores. Aliquis placet debere esse inuincibilem & inculpabilem. Sed rectè ut Suar. disput. 15. sect. 3. n. 3. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 4. n. 26. Coninch. disp. 14. dub. 11. & disp. 11. dub. 12. n. 124. existimant quamlibet ignorantiam, quæ affectata non sit (est sit vincibilis, & culpabilis) excusare. Quippe in dicto cap. quoniam multos intendit Pontifex ignorantibus aliquem fauorem concedere, nullus esse fauor concessus, si solum exciperet ignorantes inuincibiliter excommunicationem, seu legem excommunicationis, siquidem ij iure ipso naturali à culpa, & pœna exempti sunt. Et confirmatur ex initio dicti e. quoniam multos; sibi enim Pontifex assentit se moueri ad prædictam indulgentiam concedendam; quia multi occasione excommunicationis perirent cum ignorantiam nimiam simplicitate. At ignorantia inuincibilis, & inculpabilis nullus perit. Ergo signum est loqui Pontificem de ignorantia aliàs culpabili, & vincibili. Præterquam quod ignorantia aliquo modo culpabilis, & vincibilis vera ignorantia est, & Pontifex absolute ignorantibus indulgere intendit.

25 Quocirca vi debeas à communicatione excommunicati abstinere, debet tibi certò moraliter constare illum esse excommunicatum vitandum; quia stante dubio de excommunicatione, vel denunciatione inique iudicatis illum esse excommunicatum. Vt advertit Nauar. cap. 27. n. 27. Auila 2. p. de censur. cap. 6. disp. 11. dub. 1. ante 6. conclus. Paul. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. in fine. Suar. disp. 15. sect. 3. n. 4. Sanch. lib. 1. in decal. numer. 69. Bonac. disputat. 2. de censur. quest. 2. pun. 6. §. 2. num. 42. & alij. Solum in receptione, administracioneque Sacramentorum exceptio facienda est ob periculum inique administracionis & receptionis, vt bene notant Suarez. Layman. Bonacina. Auila locis allegatis.

Certitudinem moralem tibi præstat fama publica à viris fide dignis orta. Vt docuerunt Couarruu, 1. par. §. 2. num. 4. Sayrus lib. 2. de excommuni. cap. 14. n. 2; Sanch. d. cap. 1. n. 63. Bonac. num. 44. Gaspar Hurtado disput. 9. diff. 4. numero 27. Auila 2. p. de censur. cap. 6. disp. 11. dub. 1. Colligiturque ex cap. cum desideres de sententia excommunicat. Secundo testimonium duorum, vel trium asserentium ipsum excommunicatum denunciatum esse, certitudinem moralem præstat, & obligationem inducit illum vitandi, vt rectè advertit Bonac. dicta disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 44. Tertio Parochi testimonium offensis litteris excommunicationis, & denunciationis certam excommunicationem, & denunciationem facit. Vt notauit Syluest. verb. Excommuni. §. num. 23. Sanch. lib. 2. de matr. disp. 93. n. 36. Bonac. num. 47. Auila dicto dub. 1. concl. 5. secus verò si ore tenus affirmaret; quia vni testi quantumcumque fide digno non tenor credere, etsi possum argum. cap. à nobis de testib. & attestat. & notauit Auila. Bonac. & Sanch. loc. alleg.

Postquam verò quis agnitus est vt excommunicatus vitandus, in dubio præsumi non debet absoluitus. Tum ex regula iuris semel malus, semper præsumitur malus. Tum quia absolutio est quid facti, & factum non præsumitur, nisi probetur. Vt docuerunt Syluest. verb. Excommuni. §. num. 26. Nauar. cap. 27. num. 36. Suar. disp. 15. sect. 3. num. 7. Auila 2. par. cap. 6. disp. 11. dub. 1. concl. 6. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 18. Galp. Hurtado disp. 9. difficult. 4. num. 18. Bonacina disp. 2. de excommuni. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 54. Probatur autem sufficienter absolutio tum fama publica, tum testimonio alicuius viri fide digni, tum ipsius excommunicati, si aliquin prudenter ei credi potest spectatà conditione personæ, & negotij, tum si longum tempus præterit, ipsèque se vt absolutum gerit, cum tamen aliàs rimorare conscientie sit. Sicuti docuerunt Nauar. Suar. Bonac. Layman. Hurtado, Auila loc. alleg.

Tandem ob necessitatem significationem in illa particulâ ne-esse, tollitur prohibitio comunicandi cum excommunicato, vt constat ex d. cap. quoniam multos 1. q. 3. & cap. inter alia de sententia excommuni. Si enim ob utilitatem tum excommunicati, tum aliorum comunicatio cum excommunicato permittitur, à fortiori ob necessitatem. Hæc autem necessitas quæ grauis esse debet siue spiritualis sit, siue temporalis excusata, siue sit ipsius excommunicati, siue aliorum. Vt ex communi sententia docent Sayrus lib. 2. de excommuni. c. 14. num. 29. & seqq. Hentij. lib. 13. cap. 23. Suar. disp. 15. sect. 3. d. num. 5. Bonac. disput. 2. de excommuni. q. 2. part. 6. §. 1. num. 57. Galpar Hurtado disp. 9. difficult. 4. in fine. & alij apud ipsos. Solum aduerto hanc necessitatem communicationis cessare, si æquè bene à non excommunicato subsidium spirituale, vel temporale tibi necessarium obtinere potes. Non enim spectandum est, vt comunicatio cum excommunicato liceat, an pro necessaria fiat, sed an ea comunicatio tibi necessaria sit ad illam rem necessariam impetrandam, vt notauit Galpar Hurtado loco citato. Ab hac doctrina excipit Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 14. num. 30. Auila 2. par. cap. 6. disputat. 11. dub. 12. Bonac. disputat. 2. de excommunicatione. quest. 2. punct. 6. §. 2. num. 59. Prædicatores, & Confessores, qui elemosynam ab excommunicatis vitandis petere possunt, tamen si aquè commodè ab aliis possint obtinere; quod illorum curam gerunt. Et fauet cap. cum voluntate de sententia excommunicat.

PUNCTVM XX.

De aliis effectibus remotis excommunicationis.

- 1 Aliqui enumerant, sed innumerè inter effectus excommunicationis maioris irregularitatem, suspensionem, excommunicationem minorem.
- 2 Effectus proprius remotus excommunicationis est suspicio hæresis.
- 3 Item integra probatio delicti, si adsit in excommunicato perseverantia.
- 4 Item priuatio beneficiorum.

Ratione excommunicationis aliqui effectus oriuntur qui remoti dici possunt. Inter quos effectus aliqui enumerant irregularitatem, quam contrahit Clericus excommunicatus Ordinis sacri minus exercens. Item suspensionem ob Ordinem sacrum in excommunicatione susceptum. Denique excommunicationem minorem ob participationem cum excommunicato vitando. Sed hi non tam sunt effectus excommunicationis, quam transgressio legis vi excommunicationis statuta.

Quæ

Quapropter effectus proprius remotus excommunicationis censeri debet suspicio hæresis, quam contrahit excommunicatus, qui per annum in excommunicatione lata ipeccat ab homine animo obdurato infordedit, ut docet Nauar. cap. 27. num. 23. Couarru. cap. alma mater. 1. p. §. 7. num. 10. Et deciditur in Conc. Trident. sess. 25. cap. 3. de reformat. Præsumitur namque sic in excommunicatione perseverans, male de Ecclesiæ potestate sentire. Hæc tamen suspicio leuis est, sufficit tamen ad inducendam purgationem, ut pluribus relatis docui tract. 4. disp. 4. punct. 2. n. 6. Quod si hanc purgationem subire noluerit, citari iterum debet sub pœna excommunicationis. Quâ citatione factâ, si adhuc responderet neglexerit, & in hac contumacia per annum perseverauerit nullo allegato impedimento condemnari potest ut hæreticus, iuxta Textum in cap. cum contumacia de Hæreticis in 6. Vt notauit Auila 2. p. cap. 6. disp. 9. dub. 12. Gaspar Hurtado de excommuni. disputatio. 1. in fine. & latius tradit dicto tract. 4. disputatio. 4. punct. 2.

Secundus effectus excommunicationis, seu perseverantiæ in excommunicatione censeri potest integra probatio delicti seu causæ, ob quam lata est excommunicatio. Et enim si ob causam ciuilem, vel criminalem excommunicatus à Iudice sit, & in ea excommunicatione per annum perseveras nullo ostenso impedimento, aut satisfactionis signo censendus es pro conuicto, & confessio, iuxta Textum, in capite rursus. Capite quicumque. 11. quæst. 3. quia ea contumacia iuris fictione reputatur confessio. Non tamen excludit, quin allegare, & probare innocentiam possit. Vt probauit dicta disp. 4. p. 2. num. 4.

Tertius effectus remotus excommunicationis referri potest priuatio beneficiorum. Sed an hæc priuatio ipso iure inducta sit, ad Iudicis officium requirit, & an imponatur ob perseverantiam triennem, vel annalem in excommunicatione non est constans Doctorum sententia, ut videre est apud Couarru. cap. alma mater. 1. §. 7. numero 10. & seqq. Mihi autem placet sententia, Suar. disp. 17. sect. 1. num. 9. nihil in hac re iure statutum esse. Nam esto in capite bona memoris, De atate, & qualitate priuetur Clericus beneficiis ob perseverantiam in excommunicatione; non inde inferendum est ob perseverantiam annalem priuari non posse, vel necessariò priuandum esse ob perseverantiam triennem, quia ille Textus refert quid factum sit, non tamen continet dispositionem in futurum. Vt ex Emerico, Menochio & Salcedo notauit dicto tract. 4. de fide, disp. 4. p. 2. num. 9. Verum esto ita sit, Iudices tamen debent excommunicatum triennio in excommunicatione perseverantem animo indurato beneficiis omnibus priuare; quia indignus est ut fructibus Ecclesiæ gaudeat qui aduersus Ecclesiam ita rebellis existit. Sicuti Pontifex præstitit in dicto capite bona memoria. Ob annalem uero perseverantiam etsi possint Iudices hanc beneficiorum priuationem indicare, quia annalis contumacia digna videtur esse ea priuatione, tamen non tenentur; quia nullibi cauetur hæc obligatio. Sic docuit Suar. disp. 17. sect. 1. a. num. 9. Post excommunicationis effectus (supereat dicendum de eorum suspensione, excommunicationisque abolutione, nisi de his præced. disp. a puncto 9. usque in finem, satis superque dictum fuisset. Quapropter solum restat explicare excommunicationis minoris naturam. De qua in sequenti puncto sermo instituetur.

PUNCTVM XXI.

De excommunicatione minore, illiusque effectibus, deque illius abolutione.

- 1 Et si olim fuerint plures excommunicationes minores, iam usu receptum est unam tantum esse.
- 2 Incurritur ob participationem cum excommunicato vitando sine uino, sine mortuo.
- 3 Appellatur minor excommunicatio comparatione maioris.
- 4 Est ab homine ferri posse, nunquam tamen fertur.
- 5 Vnicus est eius effectus, scilicet priuatio passiuæ Sacramentorum.
- 6 Sacramentum poenitentiae plures censent inualide recipi ab hoc excommunicato, etiamsi ignorauerit, & inculpabiliter illud recipiat.
- 7 Longè uerius est validum esse.
- 8 Plures huic excommunicationi attribuntur tanquam effectum indirectum, priuationem administrationis Sacramentorum. Sed reiciuntur.
- 9 Proponuntur obiectiones aduersus prædictam doctrinam.
- 10 Fit illis satis.
- 11 Propter horum administrationem nulla irregularitas, vel pœna ipso iure incurritur.
- 12 Secundus effectus indirectus est priuatio electionis ad beneficia.

- 13 Eligens, præsentans, uel conferens huic excommunicato beneficium Ecclesiasticum, & ipse recipiens peccant grauiter.
- 14 Censent plures irritam esse prædictam electionem, seu collationem beneficij.
- 15 Oppositum uerius est.
- 16 Hac irritatio futura non debet extendi ad electionem temporalium dignitatum.
- 17 Vt hac irritatio fiat plures existimant scientiam excommunicationis in electoribus adesse debere.
- 18 Contrarium docuit communis sententia.
- 19 Etsi prædicta sententia probabilis sint, probabilius est electionem irritandam esse, si facta sit de excommunicato, seu excommunicationis conscio, sedus ignaro, siue electores sciuerint, siue ignorauerint excommunicationem.
- 20 Electores eligentes huic excommunicatum nullam penam incurritur.
- 21 Ab hac excommunicatione absolueri potest, qui in foro exteriori iurisdictionem habet, & in foro poenitentiae Episcopus, Parochus, & proprius Sacerdos.
- 22 Plures censent etiam simplicem Sacerdotem ab hac excommunicatione absolueri posse.
- 23 Contrarium est longe probabilius.
- 24 Nulla est forma determinata abolutionis ab hac censura.

Lim plures fuerint excommunicationes minores non solum à iure, sed etiam ab homine imposita. Vt constat ex variis Textibus 11. quæst. 3. alie namque priuabant omnium Sacramentorum participatione, alie uero solum ab Eucharistiæ perceptione remouebant, alie ab hominum communione cum Diuina, tum humana. Vt probat Sayrus lib. 2. de excommunicato. cap. 22. numero 2. Sed iam usu receptum est teste communi sententiâ unam tantum esse excommunicationem minorem Sacramentorum receptione priuantem, & à iure impositam ob participationem cum excommunicato vitando; iuxta Textum in cap. excommunicato, & cum excommunicato, & seqq. & cap. finali de clerico excommunicato ministrante. Et cap. nuper de sententia excommunicato, & c. à nobis de exceptionibus. & tradit Victoria in tract. de excomm. n. 16. Caiet. uerbo excomm. minor. Nauar. sum. c. 27. n. 14. & 45. Suar. disp. 24. sect. 2. Sayrus lib. 2. de excomm. c. 23. n. 4. Coninch. disp. 14. de excommunicato. d. 17. num. 260. Paul. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 5. Gaspar Hurtado disp. 16. de excommunicato. num. 1. & alij.

Dixi incurrit ob participationem cum excommunicato vitando; quod intelligendum est sine uiuus sit, siue mortuus; quippe si excommunicatum vitandum antequam abolutus ab excommunicatione fuerit, ad sepulchrum comitens, minorem excommunicationem incurrit, ut notauit Glossa in c. ad hæc de Priuilegiis. Panorm. in c. sacris de Sepulchris. Bonac. disp. 2. q. 3. n. 2. Et enim quibus in vita communicare non possumus, neque in morte permittitur est communicare ex dicto Textu in cap. sacris, de Sepulchris.

Hæc excommunicatio appellatur minor comparatione maioris excommunicationis. Tum quia ob minorem causam incurritur. Tum quia minorem priuationem inducit. Sicuti notauit Sotus in 4. d. 22. quæst. 1. art. 1. dub. 2. Henriq. lib. 13. cap. 3. numero 1. Hugolin. tab. 2. de censur. cap. 1. §. 1. Sayrus lib. 2. de excommunicato. cap. 22. num. 3. Suar. disp. 24. de censur. sect. 1. Bonacina disp. 2. de excomm. q. 3. num. 1. & alij.

Et licet hæc excommunicatio minor ab homine iurisdictionem in foro contentioso habente ferri possit, teste Glossa in cap. si inimicus, 11. quæst. 1. Panormit. in rub. de sententia excommunicato. num. 3. & c. si celebrat de Clerico excommunicato. ministr. num. 4. Nauar. c. 27. n. 25. Couarru. in c. alma 1. p. §. 8. n. 5. Henriq. lib. 12. cap. 3. num. 4. Hugolin. tab. 3. c. 1. n. 4. Sayr. lib. 2. cap. 23. num. 1. Vt tamen receptum est nonquam ab homine ferri, sed solum à iure ob dictam cum excommunicato vitando participationem, ut bene notauit Syluest. uerbo Excommunicatio. 4. num. 2. Sotus in 4. d. 22. quæst. 1. art. 3. uers. circa sciendum. Sayrus lib. 2. de excomm. cap. 23. n. 2. Gaspar Hurtado d. disp. 16. num. 2.

Quoad effectus attingit, unicus tantum est proprius, & directus scilicet priuatio passiuæ Sacramentorum, iuxta Textum in cap. à nobis de exceptionibus. cap. si celebrat, de clerico excommunicato. ministr. cap. penult. de sententia excommunicato. Quapropter minori excommunicatione innotatus tenetur sub graui culpa à cuiuslibet Sacramenti perceptione abstinere. Vt deciditur in dicto capite si celebrat. ibi, grauior peccat. Et enim cuiuslibet Sacramenti receptio grauis materia est; quæ per legem prohibita grauem culpam in transgressoribus arguit. Sicuti ex communi sententiâ docet Caietan. uerbo Excommunicatio. cap. ult. Couarru. c. alma. 1. p. §. 8. Suar. disp. 24. sect. 3. num. 3. Coninch. disp. 14. dub. 17. n. 260. Bonac. disp. 2. quæst. 3. n. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. n. 4. & alij passim.